

RUSZIN VILÁG

РУСИНСЬКИЙ СВІТ

VI. évfolyam 54. szám, május 2008 рікник VI. число 54, май

Magyarországi Ruszinok Nemzeti Ünnepe

Sárospatak 2008. május 24.

Az alábbiakban közöljük Manajló András ORKÖ elnök ünnepi köszöntőjét.

Dicsőség Jézus Krisztusnak!

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Drága barátaim, nemzettársaim!

A Kárpát-medencében a magyarokkal szinte kezdetektől együtt élő valamennyi nép és nemzetiség közül a ruszinok sorsa a legsajátosabb: soha nem volt önálló államiságunk. Nemzeti identitásunkat - a gazdag és színes szellemi és kulturális életünk, néprajzunk, görög katolikus vallásunk és a sok évszázados magyar-ruszin együttélésből fakadó történelmi tudatunk határozza meg.

Több mint egy éve önöktől kaptam felhatalmazást, hogy a ruszin közösséget, az Országos Ruszin Kisebbségi Önkormányzatot vezessem. Szép és gazdag, kihívásokkal teli, örömmel és hétköznapi gondokkal váltakozó esztendőt töltöttem önökkel. Az országos, a fővárosi és több települési önkormányzat aktívan működött. Nyári gyermektáborokban, kiemelt kulturális és tudományos rendezvényeinken, koncertjeinken, képzőművészeti tárlatainkon és művésztelepeken tapasztalhattuk, hogy közösségünk tagjai és vendégeink nagy érdeklődéssel és odaadással fogadják programjainkat, olvassák kiadványainkat. Kulturális, hagyományörző értékeink sikerének folytatását tekintjük legfontosabb célkitűzésnek és az új, nagy horderejű tervek, programok megvalósítását, mint például a Máriapócsra tervezett ruszin görög katolikus fatemplom felépítését.

Ezen a szép ünnepen én most leginkább a jövőről, gyermekeinkről szeretnék beszélni.

A több mint fél évszázados szovjethatalom nem múlt el nyomtalanul a ruszin nép életében. Anyaországunk hiánya is árnyékot vetett és most is vet ruszin identitásunkra, felerősítve az asszimiláció veszélyét.

Létünk igazolásában elsősorban saját hagyományainkhoz, kultúránkhöz, vallásunkhoz kell visszatérnünk és ami nagyon fontos, gyermekeinket is erre kell nevelnünk, hogy érezzék át és ismerjék meg, honnan jöttek, kik ők és mi a feladatuk, kit kövessenek!

Nem akarunk mindent egyszerre megváltoztatni, egyik napról a másikra megoldani. Nem akarjuk gyermekeinket sem átalakítani, hanem csupán az asszimilációtól megvédeni, nemzedékünk láncolatát tovább folytatni, amelyet oly nagy áldozattal és vértanúsággal vittek tovább őseink!

Célkitűzéseink, programunk világos és kiszámítható elvek mentén történik, terveink lépés-szerűek. De ha nem tanuljuk meg hagyományainkat, identitásunkat megőrizni és tovább fejleszteni, ha nem tanuljuk meg érdekeinket képviselni, érvényesíteni, lekerülünk az úgy nevezett „nemzeti örökségünk és a mai élet sakktáblájáról”. Meggyőződésem, hogy az önkormányzati tevékenységünkben is,

akkor sikerül igazán a fejlődés, ha mi mélyen rádöbbenünk arra, hogy mi lakozik bennünk, hogy nekünk, felnőtt ruszinoknak is, mit jelent a ruszin szó és kultúra, valamint a görög katolikus hitéletünk; ha egyre többen büszkén elhatározzák a lelkünk mélyén: *igenis – ruszin vagyok! Akkor a gyerekeink is követni fognak!*

Gyökereink erősek, épek, feladataink átgondoltak, reményteljesek. *Kívánom, hogy sokat szenvedett ruszin népünk találja meg a szolidaritás útját és etnikai reneszánszát!*

Mindenkit szeretettel köszöntök a Ruszin Nemzeti Nap alkalmából, kellemes együttlétet, tartalmas szórakozást kívánok!

A szervezőknek és a lelki, valamint művészi élményt adóknak - gratulálok!

Magasszintű vendégeink fogadása

Ruszin Nemzeti Ünnepe 2008

Koszorúzás a Rákóczi szobornál

Az ünnep története.

A Magyar Köztársaság Kormánya 2004-ben arra kérte a magyarországi kisebbségeket, hogy jelöljék meg az év valamelyik napját, amikor nemzeti ünnepüket tartanák. A magyarországi ruszinok május 22.-ét jelölték meg a Rákóczi szabadságharc beregszászi zászlóbontásának napját. A Rákóczi szabadságharc kezdetén **1703. május 22-én Beregszászon bontotta II.**

Rákóczi Ferenc zászlóit Esze Tamás. A zászlókon a latin nyelvű felirat – Cum Deo, pro patria et libertate – Istennel a Hazáért és Szabadságért. A seregbe nagy számban álltak be magyar és ruszin önkéntesek. A Nagyságos Fejedelem mindig jó szívvel viseltetett a ruszinok iránt, nyelvüket is beszélte és úgy emlegette őket mint a leghűségesebb népét, („gens fidelissima”). Ennek emlékére lett május 22. Nemzeti Ünnepünk napja.

Idén az egynapos rendezvényt Sárospatakon rendeztük meg, ahol II. Rákóczi Ferenc sokat tartózkodott. Valamennyi ruszin kisebbségi önkormányzat jó előre értesült a rendezvény idejéről és helyéről, a részvételi szándékot a szervezők kérték jelezni az utazás, valamint ebéd megrendelése miatt. Budapest és Pest-környéki résztvevők számára külön busz indult Budapestről, így a napi program 4 órás utazással volt elérhető. A borsodi ruszinok részére a helyszín sokkal kedvezőbb volt, jelentkeztek is szép számmal a rendezvényre. Az ORKÖ Vallási Bizottsága (Szónóczky János elnök) szervezte a szentmisét, többször próbáltak is a kórossal.

Az ünnepi szentmise 11 órakor kezdődött a Sárospataki Péter-Pál görög katolikus templomban. A parochus izgatottan közli a szervezőkkel, hogy rendezvényünket megtiszteli az újonnan kinevezett hajdudorogi görög katolikus püspök is. Az ajtókat már jó félórával a kezdet előtt kinyitották, az érkezők csendben elfoglalták helyeiket és várakoztak. Az ikonosztáz oldalsó ajtaján reverendás papok és civilek közlekedtek – zajlott az előkészület. Egy fekete szerzetes ruhába öltözött, szakállas fiatal férfiú lépett ki az oldalajtón és megállt a becsukott királyi ajtó előtt – csendben imádkozott, majd visszament az ikonosztáz mögé.

„Ő az új püspök” suttogják a várakozó hívek egymásnak.

A mise kezdete előtt Mosolygó Tamás parochus

Úr, mint házigazda köszöntötte a megjelenteket, röviden ismertette az egyházközség történetét, mely 1024-ig nyúlik vissza...

Blagoszlovenno cársztvo Otcá i szóná i szvjátoho ducha – kezdődik az ószláv mise szövege, melyet Kocsis Péter (alias Fülöp, dámóci szerzetes) újonnan kinevezett hajdudorogi püspök mutat be a borsodi települések papjainak segédletével. Áminy -válaszol a Miskolci Búza téri templom kórusa Regös Zsolt karnagy vezetésével. Az új püspök 11 paptársával: Mosolygó Tamás sárospataki parochus, Gulybán Tibor, Miskolc, Búza téri parochus, Matyi Róbert Perbenyiki (Szlovákiai) parochus, Bodolóczki Emil, mikóházi parochus, Szónóczky János, sajópetri parochus, Hornyák János, boldogkőváraljai parochus, Munkácsi János, mogyoróskai parochus, Damjanovics József, sátorlajújhelyi parochus, Telenkó Miklós, sárospataki lelkész, Szemerszki Mihály, pácini parochus, Kanyó Árpád, sátorlajújhelyi segédlelkész, hol ószlávul, hol magyarul végezte a szertartást, a Miskolci Búza téri templom kórusa kíséretével. Utóbbi, kis létszáma ellenére, még a bonyolult hangzások tolmácsolására is sikeresen vállalkozott a hallgatóság nagy öröme, de időnként bekapcsolódott az éneklésbe a majd 200 fős közönség is. A szertartás majd másfél óráig tartott. Utána a templomkertben a püspök úrnak bemutatták az ORKÖ elnökét, Manajló Andrást, aki ismertette a máriapócsi fatemplom megépítésének tervét. Örömmel vettük, hogy erről már hallott a püspök úr és ötletünket támogatja.

Több, a szervező bizottsághoz tartozó ORKÖ képviselőt is bemutatnak a püspök úrnak, aki további szoros együttműködést ígért az ORKÖ testület tagjainak.

E beszélgetések után az ünnepelő közönség átsétált a Sárospataki Vár udvarára, alig 100 méterre a templomtól, ahol a Rákóczi Múzeum igazgatója, dr. Tamás Edit rövid beszédében méltatta a Rákóczi család

Ünnepi szentmise

és a ruszinság szinte patriarchalis kötődését. Reményét fejezte ki, hogy egy hagyomány kialakulásának vagyunk tanúi. Ezt követően Manajló András ORKÖ elnöke és Kozsnyánszky János ORKÖ PEB elnöke megkoszorúzták II. Rákóczi Ferenc szobrát.

Rövid séta – pár száz méter – és a vendégereg már a Sárospataki Művelődési ház termében foglal kényelmesen helyet (a várható eső miatt a szabadtéri rendezvényt elvetették).

Megérkezett a 40 fős gyermekkórus, felálltak a színpadon, majd a házigazda – Sárospataki RKÖ elnöke – Kozsnyánszky János köszöntötte a megjelent vendégeket – a Miniszterelnöki Hivatal képviselőjében Kiss Szilvia NEK Főosztály kormánytanácsadóját, Molnár Márton igazgató urat a MNEK Közalapítványtól, amely kiemelten támogatta a rendezvényünket, Székely András Bertalant, az OKM főtanácsosát, majd átadta a szót Dr. Hörcsik Rihard Országgyűlési Képviselőnek, Európai Parlamenti Képviselőnek, Sárospatak polgármesterének, aki sok szeretettel köszöntötte a hagyományait ápoló ruszinságot.

Köszöntőt mondott a MEH NEKF nevében Kiss Szilvia kormánytanácsadó, aki néhány személyes mondat után felolvasta Németh Erika NEK Főigazgató levelét az ünneplő közönséghez. Megemlítette, hogy a MEH támogatja az ORKÖ célkitűzésében szereplő tervét, egy ruszin fatemplom felépítését.

Köszöntőt mondott Manajló András is, az ORKÖ elnöke, megköszönte az eddigi munkát és további sikereket kívánt a célok eléréséhez.

Ez után következett az Ungvári Havasi Gyopár

Az Ungvári Havasi Gyopár gyermekkórus fellépése

gyermekkórus fellépése Zsoffcsák Zoltán karnagy vezetésével. Élvezetes, változatos műsort hallhattunk, színvonalas előadásban.

Manajló András az ORKÖ elnöke és Szónoczi János atya a Vallásügyi bizottság elnöke Kocsis Péter Fülöppel, az új hajdúdorogi püspökkel a templomkertben

Az ünnepi ebédet a Bodrog szálló éttermében találták fel – jó étvágygal fogyasztottuk a finom ételeket.

Miután elfogyasztottuk az ebédet, a buszok Hercegkútra vették az irányt, a világörökség részének megtekintésére. A vígasság folytatását egy kiadós zápor szakította meg – csak a legkitartóbbak maradtak, ereszt alatta, hogy el ne ázzanak, akik közel laknak.

Összességében egy nagyon jól szervezett, változatos, sikeres rendezvénynek lehettünk részei. Megérte az aznapi 8- órás utazást.

Dr. Szabó János
ORKÖ Kulturális Bizottság elnöke

Az alábbiakban közöljük Németh Erika a Miniszterelnöki Hivatal Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Főosztály főigazgatójának köszöntőjét.

Tisztelt Elnök Úr!

Meghívását a ruszinok Nemzeti Ünnepére szívből köszönöm, de sajnos nem áll módomban, személyesen is Önökkel ünnepelni.

Az ünnep alkalmat kínál a megállásra, visszatekintésre, értékelésre. Mint minden év, a mögöttünk álló is változásokat hozott a hazai ruszin közösség életébe.

A Kisebbségi törvény 2005. évi módosításának megfelelően új finanszírozási rendszer bevezetésére került sor. A múlt év végén elfogadott jogszabályának megfelelően 2008. január 1-jétől a kisebbségi önkormányzatok az állam által biztosított támogatásban nem egységesen részesülnek, hanem az általuk felvállalt és ellátott feladatok alapján. A ruszin kisebbségi önkormányzatok 86,8 % élt a lehetőséggel, és nyújtotta be igénylését. A tapasztalatok alapján elmondható, hogy érdemi munkát bemutató önkormányzatok esetében az állami támogatás mértéke érdemben növekedett. A ruszin közösség ennek eredményeként a 2007. évben biztosított állami forrásokhoz képest ebben az évben nagyobb mértékű támogatásban részesülhet. Kétségtelen tény viszont az is, hogy a valós aktivitás, illetve az aktivitás

Németh Erika

amely hozzájárul a rendszer jobbításához, amely hozzájárul a kisebbségi önkormányzatok valódi tevékenységének objektív méréséhez.

A közösségi identitás megőrzésében a mai

valóságának mérése a legkritikusabb pontja az újonnan bevezetett rendszernek. Nagyon nehéz a 13 kisebbségi közösség eltérő igényeinek megfelelő egységes rendszer kidolgozása, éppen ezért csak konszenzuson alapuló jobbító szándékú módosítás képzelhető el. A Miniszterelnöki Hivatal Kisebbség-és Nemzetpolitikaért Felelős Szakállamtitkársága nyitott minden olyan módosítási javaslat befogadására,

alkalomhoz hasonló közös ünnepek, a történelmi múlt, a hagyományok továbbörökítése mellett kiemelt szerepe van az anyanyelv ápolásának. A hazai ruszin kisebbségi közösség a görög katolikus vallás ápolása mellett, a nyelvoktatás terén is sokat tett. Ezért is külön öröm a számomra, hogy az Országos Ruszin Kisebbségi Önkormányzat komoly lépéseket tesz a ruszin nyelv magyarországi kodifikációja érdekében.

A korábbi évekhez hasonlóan törekszünk arra, hogy a ruszin közösség megőrzését szolgáló kezdeményezéseket ne csak erkölcsi, de anyagi támogatásban is részesítsük.

A következő időszakban ismét komoly feladatok megoldása vár ránk, amelyeket csak együttműködve, konstruktív párbeszédet folytatva tudunk megoldani.

Hiszem, hogy az elkezdett munka közös erőfeszítéseinknek köszönhetően sikerrel zárul majd. E jeles nap alkalmából kívánom Önöknek, hogy a hazai ruszin közösség tovább erősödjék.

Üdvözlettel: **Németh Erika**

Rákóczi és a ruszinok

(Az előző számban megjelent előadás folytatása)

Az elsők között a Rákóczi-család hatalmas munkácsi uradalmának ruszin jobbágysai álltak a szabadságharc zászlaja alá. Miként olvashattuk Rákóczi Vallomásában is, először Klimiec és Verbjas falu közötti táborba jöttek a ruszinok. Itt egy idősebb csapat csatlakozott. A ruszinok nagyobb része július 6. előtt a pár napos zavarkai tartózkodásakor alatt csatlakozott a fejedelemez, majd onnan vonultak tovább az összegyűlt hadakkal Beregszász, s Szatmár felé. Több kiadvány 161 Bereg megyei falu parasztjait említi az elsőként jelentkezettek között. Hodinka Antal II. Rákóczi Ferenc fejedelem és a „gens fidelissima” c. munkájában³ olvashatunk a munkácsi, szentmihályi uradalomban az 1704-1705-ben szolgált ruszin katonákról. Hodinka név szerint bemutatja Rákóczi ruszin katonáit. A verhovinai ispánság 22 falujából 4 adott katonát: 1 palotást, 1 várbeli hajdút, 1 elesett, 1 táboron volt. A duszinai ispánság 30faluja közül 21-ből mentek Rákóczi táborába: 48 palotás, 4 karabélyos, 5 hajdú, 1 csatlós, 1 elesett, 1 fogoly. A krajnai vidék 29 faluja közül 27 adott katonát: 51 palotást, 18 huszti hajdút, 7 munkácsi hajdút, 12 karabélyost, 2 Gondó seregbeli hajdút, 2 Galgóczi Mihály seregbeli katonát, 1 Beregi seregbeli katonát, 1 huszti palotást, 2 katonáskodót, 1 meglőttet, 1 elesettet. A viznyicei ispánság 16 faluja közül 15-ből vonultak a zászlók alá: 16 palotás, 33 katona Galgóczi Mihály seregbeli, 33 várbeli Kövesdi hajdú, 1 hajdú Kiss Albert, 1 hajdú Podheringhez. A bubuliskai ispánság 14 faluja közül 12-ből 9 palotás, 1 Bercsényi palotás, 16 várbeli Soltész hajdú, 9 katona Galgóczi Mihály seregbeli, 1 „Urunk”

katonája, 2 elesett. A bartházi ispánság 6 faluja közül 5-ből került ki 6 palotás, az 1 karabélyos, a huszti hajdú, az 1 várbeli hajdú, a 2 katonáskodó. A kajdanói ispánság mind a 7 falujából kerültek ki katonák: 23 palotás, 1 katona Galgóczi seregbeli, 11 várbeli Soltész László hajdúja, 1 várbeli Gondó hajdúja, 3 várbeli Balogh hajdúja, 1 várbeli Kövesdi hajdúja, 1 várbeli Soltész László sereg főhadnagya. A lucskai ispánság mind a 4 falujából álltak katonának: 19 palotás, 1 palotás zászlótartó, 3 hajdú Móricz ezredében, 1 Móricz uram szolgálja, 8 várbeli Balogh hajdúja, 6 katona Galgóczi seregbeli, 1 várbeli hajdú, 1 tábori szakács, 1 katona.

Összesítve a munkácsi uradalom 128 ruszin faluja közül 95 állított katonát, összesen 391 embert. 1704-ben az uradalom adófizető jobbágysainak száma 1170 volt, közülük minden harmadik követte Rákóczi zászlaját. Legtöbben, 174-en a fejedelem palotásai voltak. 128-an hajdúként, 51-en Galgóczi Mihály seregbeli szolgáltak katonaként.

A szentmihályi uradalomban negyedannyi falujából is nagyon sokan jelentkeztek szolgálatra. Felső ispánságának 18 faluja közül 4-ből jegyezték fel katonákat: 2 palotást, 1 hajdút, 1 elesettet. A szolyvai ispánság 11 faluja közül 4 állított katonát: 5 várbeli hajdút és 7 palotást. Az alsó ispánság mind a 4 falujából szolgáltak katonaként: 17 hajdú, 1 várbeli hajdú Munkácson, 1 Galgóczi katonája, 1 Szatmár alatt katonáskodó, 1 katona, 1 Munkácson elesett, 6 palotás. Összességében az uradalom 33 falujából 12 falu állított katonát, összesen 33 embert. Legtöbben, 25-en hajdúként szolgáltak.

A két uradalom 161 ruszin faluja közül 107 adott katonát. Mindkét uradalom felvidéki, azaz csak zabot termő verhovinai ispánságának falvaiból nem álltak katonának. Itt juhászatból éltek az emberek. Ezt a területet nehezebb volt otthagyni. Falvaik kicsik, alig lakottak voltak.

A beregi ruszinok köréből 19-en jutottak katonatisztságra. Egy saját seregbeli főhadnagy, 2 palotás hadnagy, 2 hajdú hadnagy, 4 vicehadnagy, 3 strázsamester, 3 palotás zászlótartó, 1 hajdúzászlótartó, 3 hajdú tizedes. Ez 20%-a a katonáskodó jobbágyoknak.

Már Skolében, a szabadságharc zászlóbontásakor csatlakoztak a szomszédos megyék ruszinjai is.⁴ Más források mintegy 700, a kuruc szabadságharcban mindvégig Rákóczi mellett harcoló ruszin fegyverest említene.⁵ A máramarosi felkelő seregben is szolgáltak ruszinok.⁶ Az első toborzáskor 4000 gyalogost és 800 lovas katonát állított ki a megye. Ugocsa megye szinte teljes férfi lakossága részt vett a szabadságharcban.⁷ Ung megye ruszin kurucai a vár 1703-as ostromakor szereztek érdemeket.⁸

A ruszinság számára a Rákóczi-szabadságharc sikere a privilégiumuk megőrzésének garantálását jelentette. Rákóczi biztosította számukra a lehetőségeket, s ők hűséggel harcoltak a magyar és saját szabadságuk védelmében.

A szabadságharc 8 éve alatt a ruszin telkes jobbágyok száma egyharmadára apadt. 1704-ben egy-egy falura átlag 12 telkes jobbágy esett, 1711-ben már csak 4 család. A gazdálkodás tragikus visszaesését mutatja a munkácsi uradalom adatsora. A terület falvaiban 1625 és 1729 között a lóállomány negyedére, az ökrök száma tizedére, a tehén, juh és kecskeállomány egyhatedére, a sertések száma egyötödére csökkent.⁹

1710-ben a háborúban kimerült, pestissel sújtott ország egyre kevésbé volt képes biztosítani a hadviselés feltételeit. Az egyre válságosabbra forduló helyzetben a kurucok a Felső-Tiszavidékre szorultak vissza és a békéről tárgyalásokat kezdték a császár képviselőivel. II. Rákóczi Ferenc Lengyelországba ment, az orosz cár segítségét remélve. Életének ezt az epizódját a ruszin nép történelmi hagyománya megőrizte:

A fejedelem utolsó éjszakája

A nagyfejedelem, amikor már minden hitét elvesztette, hogy a szőszegő bécsi udvar a nép szabadságát tisztelni fogja, utolsó reménységét Nagy Péter orosz cárba vetette.

Tervei sikerének érdekében az orosz cárhoz sietett. Munkácsról indult Oroszország felé. Rettentő hidegben, erős havazás közben búcsúzott Rákóczi Munkácstól, s útját a Vereckei-szoros felé vezette. Menet közben korán ráesteledett. Éppen Zavadka község határában járt. A zord időjárás miatt nem folytathatta útját, ezért elhatározta, hogy a faluban hál meg. A kis község legjobb kunyhójában, egy rozoga kis

házikóban szállt meg a fejedelem kísérete. A jószívű, de szegény házigazda élelemmel kínálta a fejedelmet, de kiletéről mit sem sejtett, mert Rákóczi arról hallgatott. Késő este volt, amikor pihenni tértek, és Rákóczi Ferenc fejedelemnek pihenőhelyéül egy kecskelábú faasztal jutott. Le is feküdt, az éj folyamán az asztalra ráfaragta nevének kezdőbetűit.

A parasztember és családja, az egész ruszin falu lakossága ereklüként őrizte az asztalt, amely szerintük minden bajtól és veszedelemtől megvédte a falujukat.

(Kárpátaljai történelmi monda)

1711. május 1-én a majtényi síkon a kuruc hadsereg Pálffy János császári fővezérnek földbe szúrt mintegy másfél száz zászlót, és hűséget esküdött a halott királynak. A szatmári béke a magyar főrendek és a Habsburg dinasztia kompromisszuma, mely biztosította a rendi jogokat. Az emigrációt választó Rákóczi még bízott, hogy a spanyol örökösödési háborút lezáró békébe belefoglaltathatja az Erdélyi Fejedelemség önállóságát. Reményei hiábavalónak bizonyultak.

A legvégsőig is a ruszinok tartottak ki: Munkács a kuruc ellenállás utolsó erőssége. Csaknem két hónappal Majtény után, június 24-én hódolt be a Sennyei István parancsnoksága alatt álló vár Pálffy császári főparancsnoknak.

A szabadságharcot végigharcoló ruszinok egy része nem tért haza szülőhelyére. Ugocsai, szabolcsi, zemplén és hajdúsági, a harcokban elnéptelenedett falvakban telepedett le. Ezek a települések lettek a XVIII. században megerősödő ruszin vándorlásnak első célpontjai, ahonnan tovább haladva egészen a déli Bácskáig jöttek létre általuk benépesített falvak. Hozzájárulva a török korban elpusztult területek benépesüléséhez, a XVIII. századi történelmi Magyarország demográfiai megújulásához, évszázados Kárpát-medencei közös jövőnk építéséhez. Megőrizve múltunk közös dicsőséges küzdelmének, a Rákóczi-szabadságharc, és a II. Rákóczi Ferenc emlékét.

Dr. Tamás Edit

³ Hodinka Antal: II. Rákóczi Ferenc fejedelem és a „gens fidelissima”. Pécs, 1937.

⁴ Lehoczky Tivadar: Bereg vármegye. Hatodik Síp Alapítvány - Mandátum Kiadó, Budapest-Beregszász 1996. p.13-14.

⁵ S. Benedek András: A hűség keresztje - A gens fidelissima Rákóczi-hűségének történelmi-gazdasági gyökerei. In: A Rákóczi-szabadságharc és Közép-Európa I. Szerk: Tamás edit. Sárospatak, 2003. p.364.

⁶ Pap József, ifj.: Máramaros a kuruc korban. In: Máramaros megye. Hatodik Síp Alapítvány-Mandátum Kiadó. Budapest-Beregszász, 1997. p.78-83.

⁷ Szabó István: Ugocsa megye. Hatodik Síp Alapítvány-új mandátum Könyvkiadó. Budapest-Beregszász, 1994. p.82-92.

⁸ Váradi Stenberg János: Századok öröksége. Gondolat Kiadó - Kárpáti Kiadó.

Budapest-Uzsgorod, 1981. p.130-135.

⁹ 1600 körül a hegyvidéki területen élő gazdáknak 4-5 tehenük, ugyanennyi lovuk, ökrük és több száz juhuk volt.

Bemutatjuk az új Hajdúdorogi Megyés Püspököt

XVI. Benedek pápa május 2.-án kinevezte Kocsis Péter Fülöp dómóci görög katolikus szerzetest a Hajdúdorogi Egyházmegye püspökévé és a miskolci apostoli exarchátus ad nutum Sanctae Sedis apostoli kormányzójává.

Kocsis Péter 1963. január 13.-án született Szegeden. Felsőfokú tanulmányait Rómában, a Pápai Szalézi Egyetemen végezte. 1990-1992-ben a hajdúdorogi görög katolikus általános iskola és gimnázium hitoktatója, majd három évig a miskolci apostoli exarchátushoz tartozó Tornabarakony paróchusa. 1995-1999-ben a belgiumi Chevetogne bencés monostorában készült a szerzetesi életre. Szerzetesi fogadalmát 1998. november 6.-án tette le megyés püspöke előtt, felvéve a Fülöp szerzetesi nevet. A Belgiumban töltött niviciátus után 1999. karácsonyától Dámócon élt társaival a megyés püspök által 2000-ben alapított monostorban. Kocsis Péter Fülöp több – elsősorban liturgikus és lelkeségi témájú – publikáció szerzője, illetve fordítója.

Új szolgálati területén a továbbiakban is kísérfje Isten áldása és fénye!

Kocsis Péter Fülöp az új hajdúdorogi püspök

Forrásanyag:

Új Ember, Katolikus Hetilap

„Vegyétek a Szentlelket!” Pünkösdi csoda

A Szentlélek mindenkihez a saját nyelvén szólt! Isten minden nyelvet megáldott, minden nyelv szent!

Az Apostolok cselekedeteiben arról olvasunk, hogy Jézus „miután felemeltetett az Isten jobbára, elnyerte az Atyától, majd pedig kiárasztotta a megígért Szentlelket (2,33) Lukács úgy látja: Jézus a feltámadás és a mennybemenetel után részesedett a Lélek teljességében.” A Feltámadott nem tartja magánál a Lelket, hanem, miként földi életében önmagát, oda-adjá tanítványainak.

Mi minden történt pünkösdkor?

Az egyházatyák sokat hangsúlyozták: a bábeli toronynál történt a nyelvek összezavarása, a Szentlélek pünkösdi eljövetelkor. Hiszen, amint az Apostolok cselekedeteiben olvashatjuk, a Lélek leszállt a tanítványokra,

akik így végre megértették a korábban személyesen Jézustól hallottakat. Sőt – Péter apostol pünkösdi beszédét a Szentlélek működése nyomán, a különféle nyelvű népsereg is, a saját nyelvén hallotta és értette meg. Megszületett az Egyház, futótűzként terjedt az evangélium. Körvonalaződött a már említett keresztény egyetemesség. Ezt kell ma is megvalósítani, elmélyíteni a földön. Igazán és tartósan a Szentlélek az, aki megújíthatja az egyházat és egyesítheti az emberiséget.

Kérjük a Jóistent, hogy mindenki a saját anyanyelvén tudjon imádkozni és énekelni!

Megjelent Puskás Bernadett művészettörténész több mint két évtizedes felfedező-gyűjtő munkájának eredményeként „A görög katolikus egyház művészete a történelmi Magyarországon” c. könyve!

E szép kivitelű könyv a görög katolikus művészettörténet legteljesebb hazai összefoglalója és bemutatója.

A bizánci gyökerű katolikusok magyarországi egyházának központja Nagy Lajos királysága óta Munkács volt. 1360-ban az Anjou uralkodó adományozott birtokot a vár környékén a hazájából elmenekült litván fejedelemnek- Koriatovics Tódnak, kolostor alapítására. Ebből a monostorból fejlődött ki a magyarországi görög katolikus püspökség a XV. században, amelynek fennhatósága idővel egy tucat régi vármegyénk területére terjedt ki.

A szóban forgó könyvnek csupán kiegészítő tartozéka a 25-oldalnyi történelmi tájékoztató. További 300-oldalon – 243 szöveg közötti, fekete-fehér képpel és rajzzal, valamint 171 színes fotóval illusztrálva a görög katolikusok művészeti emlékeit láthatjuk. Először a templomépítés gyakorlatával, a fa és kő, egyházak, kolostorok liturgiai és ikonográfiai jegyeivel ismerkedhetünk meg, majd a templomaikat keleties pompával berendező és díszítő bizánci katolikusság világába nyerünk beocsátást.

Forrásanyag: Magyar Nemzet- Ludwig

Az Ungvári Székesegyház Romzsa Tódor Kórusa

Vendégszereplés Budapesten

A kórus 1830-ban alakult meg az Ungvári görög-katolikus hittudományi főiskola keretén belül. Fennállásának első 120 éve alatt kiválóan képzett karnagyok irányítása mellett: Matezonszki Konstantin, Boksay János, Petrásé-vics Nikefor, Szemedi János (a későbbi egyházmegyei püspökök) - a férfikórus számos szép eredményt ért el, a görög katolikus liturgikus és koncerténeklés jeles képviselőjévé vált hazájában és külföldön egyaránt.

1949 februárjában a szovjethatalom által elkezdődött a görög katolikus egyház végleges felszámolása. A Kárpátaljai görög-katolikusok, így a kórus tagjai számára is igen nehéz idők következtek – az elhallgattatás kora. A hívek, a kórus tagjai azonban a némaság 42 éve alatt is megőrizték az újraéledésbe vetett hitet és reményt. Ez az újraéledés 1991. február 17-én következett be, amikor magalakult a székesegyház vegyes kórusa. Ettől kezdve a kórus nagyon aktív tevékenységet fejt ki otthon és külföldön egyaránt. Vasárnapokon és ünnepnapokon a kórus rendszeresen énekel az egyik szentmisén a Székesegyházban, azon kívül gyakran tesz eleget a parókiák és különböző szervezetek meghívásának. Működése utolsó 17 éve alatt, az újjáalakulás óta a kórus több mint 200-szor szerepelt külföldön. Naplójukban útjaik bejegyzései: Magyarország, Románia, Szlovákia, Csehország, Svájc, Olaszország, Szerbia.

Egyházzenei fesztiválok, különböző rendezvények résztvevői – énekeltek az 1991-es máriapócsi pápalátogatási szentmisén, az Ungvári Unió 350. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségen (1996), Rómában a Szent Péter Bazilikában. Később Nyíregyházán az európai görög katolikus püspökök szinódusán ószláv énekkel kísérték az ünnepi szent liturgiát. 2003 novemberében a kórus részt vett a Szerbia – Montenegrói apostoli exarchatus megalakulásának ünnepén.

Az énekkar tagjai férfiak és nők – különböző korosztály, nemzetiség és foglalkozás képviselői. A nem kis fáradtsággal járó munkát díjmentesen, Isten dicsőségére végzik.

Az énekkar vezetője Orosz Mihály Gyula atya, kinek áldozatos és önzetlen munkája példaadó minden keresztény számára. Az utazások költségeit saját hozzájárulásukból és támogatók adományaiból igyekeznek fedezni. A jelenlegi gazdasági és politikai viszonyok miatt a külföldi vendégszereplések körülményessé váltak, nem minden meghívásnak tudnak eleget tenni.

Az énekkar kitűzött céljai közé tartozik, hogy megőrizték továbbadják görög – katolikus egyházunk szertartásainak ősi dallamait, nyelvét minden gazdagságával és szépségével.

Tudásukat átadják az újjászülető kispapok énekkarának, hogy velük együtt, elődeik dicső hagyományait megőrizve, azokat tovább fejleszthessék Isten nagyobb dicsőségére...

A Budapesti vendégszereplések elindítója Kondás Sándor atya, a Magyar Rádió és a Magyar Televízió egyházi műsorok görög katolikus szerkesztője, aki még rákoscsabai parochusi minőségében hívta meg és fogadta vendégül a kórust, majd a Budapesti Rezső téri római katolikus templom plébánosa, Osztijé Zoltán atya hívta meg a templomban rendezett egyházzenei fesztiválra,

A Józsefvárosi Ruszin Kisebbségi Önkormányzat 1999 óta már ötször látta vendégül a kórust Budapesten, a csökkenő lehetőségek miatt többször közösen más kerületi Ruszin Kisebbségi Önkormányzattal, így a Csepelivel is az előző ciklusban. Prodán Gábor csepeli parochus úr a kórus nagy tisztelője és támogatója.

Jelen vendégszereplés kezdeményezője a Csepeli Ruszin Kisebbségi Önkormányzat volt, a támogatók között a Fővárosi, a Józsefvárosi és Belváros-Lipótvárosi Ruszin kisebbségi önkormányzatok és magánszemélyek nevezhetők meg. Budapesten 2008. május 11-én a Fő utcai görög katolikus templomban, pünkösd vasárnapján a Csepeli görög katolikus templomban énekeltek az ószláv misét nagy sikerrel.

Dr. Szabó János

Egyházak és a közművelődés

Az Oktatási és Kulturális Minisztérium, a Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus, valamint az Egyházi Közművelődési Egyesület konferenciát szervezett 2008. április 21.-én a Budai Vigadóban (folytatás).

Márkus Mihály püspök úr előadása is az egyházak közművelődési és léleképítő missziójáról és a vidék művelődésteremtő képességének megtartásáról szólt. Rámutatott arra a veszélyre, amely a diákokat

érheti, amikor egyes iskolákban, csoportokban a gyerekek úgy nőnek fel, hogy nem ismerik a kultúrateremtés, a szolidaritás és szeretet fogalmát.

Szebik Imre püspök arról szólt, hogy a hit sohasem volt csupán magánügy. A hit- közügy is, mert értékeket hordoz, kapcsolatokat teremt, megfogalmazódik benne az ember és a társadalom viszonya. A Kultúrházakba 40-évig nem lehetett az egyháziaknak belépni. Most már emberségben, személyiségben,

tudásban és műveltségben gazdag programok szerveződnek. Az egyház a közügy szolgálatát mindig elsődlegesnek tekintette. Az egész élet Isten szférájába tartozik. Az iskola és templom, a személyiségformálás három dimenzióját képviselik: testi, lelki, szellemi. Isten gazdag áldása legyen ezen az együttműködésen-fejezte be előadását a püspök úr.

Kamarás István vallásszociológus, a Veszprémi Egyetem docense azzal kezdte előadását, hogy szemléletessé tette az elmúlt évek tapasztalatait. Egy konferencián – a 70-es években- még úgy üdvözölték a résztvevőket, hogy mindenkinek tiszteletet adva méltóságteljesen, az egyháziakat pedig a „reakciós klerikálisok”-nak nevezve. Véleménye szerint a vallás- a kozmoszt jelenti a káosszal szembe. Érdekes adatokat említett a titkos rendőrökről, a megfigyelésekről. Rendszerváltozás előtt is az egyházi közművelődés több funkcióval kapcsolódott össze. Titkos bakonyi táborok, kirándulások, a közművelődés legkülönbözőbb formái voltak jelen. A plébániákon a hívők testi-lelki fejlődésükre ügyeltek, sajátos innovációk voltak. Rendkívül hatásosak voltak ezek a titkos összejövetelek, és ahol közösség volt, ott érték is volt. Erősen személyiség függő volt a közösségi tevékenység minősége. Ahol karizmatikus személyiség állt a közösség élén, ott igencsak nagy eredmények voltak és vannak. Káposztásmegyeren például két pap egy panelházban alakított példászerű közösséget, majd építettek fel templomot. Szisztematikus (szinte teljesen pénz nélkül) hoztak létre olyan csoportokat, amelyek országszerte példászerű.

Szűcs Ferenc, a Károli Gáspár Református Egyetem rektora, Reményik Sándor költőóriásra hivatkozva, a templom és az iskola összetartozását hirdette. „Tegyétek tanítvánnyá minden népet!”- a tanítás parancsa ne csak társadalmi igényből szülessen, hanem missziós parancsból. Semleges iskola létezik?- tette fel a kérdést. Szerinte nincs ilyen, mint hogy értéksemlegesség sincs. Az iskola műveltséget közvetít- értéket, amelynek erkölcsi vonatkozása is van. Az egyházi iskolák a diákok spirituális formálásaért is felelős, a köznapi élet gazdagításáért.

Kádár Zsolt református esperes az Egyházi Közművelődési Egyesület eddigi eredményeiről számolt be. Sokszínű tevékenysége új tagokat vonz.

Tislér Géza újságíró, a Magyar Televízió egyházi műsorainak szerkesztője az előző évtizedek tiltásairól és az első Mátyás-templomi szentmise engedélyezésének körülményeiről beszélt érdekfeszítően. Majd a mai lehetőségekről adott tájékoztatást.

Fritz Zsuzsa, a Bálint Zsidó közösségi Ház igazgatója arról beszélt, hogyan lehet közönségét érdekeltté tenni, a legjobban megközelíteni. Stratégiája: a vallás, sorsközösség, emlékezet, kultúra. A közművelődésben sokféle út létezik. Hogyan segíti ezeket az irányokat, utakat – ez már módszertani kérdés. Nem könnyű feladat, hiszen e nevelésből, hatásokból, hagyományokból kimaradt egy nemzedék. Olyan kapcsolódási pontokat keres (még ha az elején még csak nem is kulturális érték, hanem játék, sport stb.), amellyel a közösségbe szoktatja az embert. Színes, sokféle lehetőséget nyújt, hogy kapcsolódási pontokat találjon. Fontos, hogy elinduljon egy folyamat, társadalmi párbeszéd alakuljon, beszélgessünk arról, ami mindannyiunknak lényeges. A közösség „kapuja” lehet egy fitness-klub vagy akár egy kávézó.

Novotny Zoltán újságíró, a Protestáns Újságírók Szövetségének elnöke a „Hinnünk kell abban, hogy érdemes” c. előadásában a hiteles emberek megszólításáról beszélt. Fontos, hogy a gondolatok reményt és célt közvetítsenek és tudjuk, hogy kihez akarunk szólni. A hírszolgáltatás, a média fejlesztésének múltjáról és jelenéről beszélt. Minden hírszolgáltatásban az „örömhír” a fontos. „Jobb, ha az ember meggyújt egy gyertyát, mint szidja a sötétséget!” Mindig van a léleknek tartaléka, amely a hit.

Böszörményi Gergely, a Periferic Records Kiadó igazgatója a tradicionális és modern egyházzene kiadványairól tartott tájékoztatót. Profitorientált cég az övé, de az is vezérli, hogy a közművelődésért is sokat adjon. Bibliára épülő magatartást követ: Ha az embernek van tudása, azt a legjobb megosztani másokkal, (évi 6 millió forint értékű CD-t adományoz a környező országoknak). Véleménye és megérzése szerint, 50-évet várt az Úristen, hogy rábízza ezt a szolgálatot. Világi közegbe hozták az egyházi zenét. Református énekek hangversenyeit szervezi rendszeresen. Állami támogatást nem kapnak. Dicsőítő zene, amit ők kiadnak, az Úristen dicsőségére elhangzó énekek. Felemelő érzés, amikor a közönség együtt énekel a kórossal. Édesapja intelmeit követi az előadó, amely arról szól: „Próbálj meg értékes nyomot hagyni az utókorra, ne törekedj mindenáron a profit szerzésre”. Őt hallgatva, ez már sikerült.

Bobory Zoltán, a Szent István Művelődési Ház igazgatója az intézmény múltjáról, jelenéről és jövőbeli terveiről beszélt. Egyházi vonatkozásban az ökumené a fontos és a kulturális, erkölcsi értékek. Keresik a kapcsolatokat a Kárpát-medencei kötődéseket.

Tudósítónktól

Kiadja az Országos Ruszin Kisebbségi Önkormányzat.
Felelős kiadó: Manajló András (ORKÖ elnöke)

A szerkesztőbizottság:

Kisfalviné Ortutay Mária - szerkesztő;

Ádám Éva - szedő, szerkesztőségi titkár;

Nyomdai munkálatok: Atlantis Reklám- és Nyomdaipari Kft.

A szerkesztőség címe:

1147 Budapest, Gyarmat u. 85/b.

Tel./Fax: (06-1) 220-8005

E-mail: ruszinok@freemail.hu

http://www.ruszinvilag.hu